

Bestuingsforslag nr. B 59. Fremsat den 4. december 1987 af Aase Olesen (RV), Dagmar Mørk Jensen (RV), Ole Vig Jensen (RV), Kirsten Lee (RV) og Niels Helveg Petersen (RV)

Forslag til folketingsbeslutning

om socialt udviklingsprogram med særlig vægt på den tværgående og forebyggende indsats

Med henblik på at fremme omstilling og at øge den forebyggende indsats inden for det sociale område opfordrer Folketinget regeringen til at afsætte de fornødne ressourcer på finansloven til:

- 1) – at fremme lokalt forankret udviklingsarbejde ved at støtte initiativer til netværksprojekter, der går på tværs af sektor-, forvaltnings- og faggrænser,
- 2) – at øge støtten til det arbejde, der udføres af private hjælpeorganisationer, herunder projekter, der etablerer og udbygger samarbejde mellem offentlige og private instanser,
- 3) – at øge støtten til allerede eksisterende forsøgsarbejde og tværsektorielt forebyggende

arbejde som SSP-samarbejdet, krisecentre, alternative rådgivningscentre m.v.,

- 4) – at etablere et udviklingscenter med uafhængig status, der kan sikre erfaringsopsamling og -formidling, og som har mulighed for at fremme samarbejdet med og mellem alle implicerede parter på alle niveauer,
- 5) – gennem udviklingscentret at udmelde afgrænsede temaer som fællesramme for flere samtidige udviklingsprojekter, der skal bygge på lokal, kommunal opbakning, tage sigte på varige forandringer og fokusere på de involveredes egne behov og ressourcer.

Udviklingsprogrammet gennemføres over en 5-årig periode med en årlig bevilling på 100 mio. kr. (1988-kr.).

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslagets formål og ide

Beslutningsforslagets formål er at skabe grundlag for en massiv, landsdækkende indsats på det sociale område i erkendelse af, at de eksisterende ressourcer til forsøg og omstilling ikke er tilstrækkelige.

Det sociale udviklingsprogram skal ses som en videreførelse af ideerne bag Det Radikale Venstres 10-punkts-program for voksenundervisning og folkeoplysning, vedtaget af Folketinget den 30. maj 1984, samt af udviklingsprogrammet for folkeskolen og skolen som lokalt kulturcenter, vedtaget den 26. maj 1987.

Til de 2 programmets gennemførelse er der afsat henholdsvis 50 mio. kr. og 100 mio. kr. årligt på finansloven, og forslagsstillerne anslår, at beløb af samme størrelsesorden til det sociale udviklingsprogram vil give basis for at sætte en reel udviklingsproces i gang.

Forslagets grundidé er, at socialt arbejde må tage udgangspunkt i en helhedsopfattelse af mennesket og dets situation.

Formålet med socialt arbejde er at gengive den enkelte selvtillid og selvhjulpenhed. Dette kan kun lykkes, hvis man hører op med at dele mennesker og deres problemer op i sektorer i faglige, fagpolitiske og forvaltningsmæssige båse.

Forslagets baggrund

Så godt som alle rapporter, betænkninger, konferencer m.v., der har set dagens lys inden for de senere år, har påpeget behovet for »at gå på tværs«, se f.eks. rapporten fra Socialstyrelsens konference »Socialpolitik over grænser«, afholdt i København den 3. november 1986.

Alle involverede parter erkender, at vore systemer er båseopdelte, men samtidig understreges det, at det er svært at arbejde på tværs. Årsagerne hertil er mange: de enkelte personalegrupperes uddannelse, de faglige organisationers særinteresser, ressortopdelingen

i ministerier, kommuner og amter samt det særlige »cigarkassesystem«, vi har i refusionsreglerne.

Foruden at bidrage til båseopdelingen er vort refusionssystem direkte forebyggelsesfjendsk. Der gives 100 pct. refusion til f.eks. førtidspension og kriminalforsorg, 50 pct. til revalidering og behandling, mens der til rådgivning og vejledning samt forebyggelse gives 0 pct. refusion.

En af forudsætningerne for, at socialt arbejde, herunder forsøgsarbejde, kan lykkes, er derfor, at refusionsreglerne ændres.

Det er forslaget hovedsigte at være igangsættende, og man kunne derfor forestille sig en faldende refusionsprocent til støtte til et projekt over en 3-5 års periode. Det er tanken, at amter og kommuner under alle omstændigheder skal være medfinansierende i de iværksatte projekter. Erfaringerne fra Socialstyrelsens forsøgsrække viser, at forsøgene kun fører til varige ændringer, hvis de har haft en fast forankring i de lokale forvaltninger. De mere fritstående »vilde« forsøg har ofte manglet lokal gennemslagskraft.

Dette forslag er altså ikke kun et forslag om at øge den eksisterende forsøgspulje (80 mio. kr. i årene 1980-86). Beslutningsforslaget ønsker at gå et skridt længere ved først og fremmest at satse på de lokale ideer og forslag, som borgere, forvaltninger og institutioner kan foreslå som løsninger på netop deres problemer. Vi tror på, at der hos de offentligt ansatte er uudnyttede kræfter og talenter i form af kendskab til lokale forhold og måske mange års opsamling af gode ideer og forslag, som det ikke har været muligt at realisere af arbejdsmæssige eller økonomiske grunde.

Forslaget skulle give mulighed for at forløse disse kræfter, idet den centrale indsats i form af konsulentbistand kun skal have karakter af »fødselshjælp«.

Forslaget skal ses i lyset af, at vi netop i den kommende tid vil få frigjort arbejdsmæssige ressourcer i socialforvaltningerne som følge af omlægningen til retsbestemt kontanthjælp.

Erfaringerne med tværfaglige forsøg i kommunerne viser, at det er nødvendigt, at de enkelte personale-

grupper lærer, hvad der er de andres faglige grundlag og virkeområde. Gensidig mistillid mellem grupperne ødelægger ethvert ellers udmærket socialt projekt.

I visse kommuner har man måttet begynde med en slags jobgaranti, der betyder, at de offentligt ansatte beholder deres job, men accepterer at skulle lave noget andet end det, de oprindeligt er ansat til. Det er en stor omvæltning, når man – som det er udtrykt – skal holde op med at arbejde for borgerne og i stedet arbejde med dem i et større fællesskab.

De seneste rapporter om de sociale tilstande i Danmark vidner om, at »den ny fattigdom« ikke kan afhjælpes med forhøjede ydelser til dem, der lever af overførselsindkomster.

Et af de største problemer i det moderne samfund er ensomheden, og det er her, den hidtidige socialpolitik kommer til kort.

Den traditionelle socialpolitik retter sig mod den enkeltes problemer, mens kulturpolitikken har et kollektivt sigte.

De »ny fattige« er karakteriseret ved at have meget få og svage kontakter til andre mennesker (et svagt »netværk«).

Derfor er skabelsen af sociale fællesskaber eller netværk omkring de svageste en socialpolitisk opgave, der rækker langt ud over den traditionelle socialpolitik og ind i både kultur-, fritids-, uddannelses-, bolig- og arbejdsmarkedspolitik.

Bemærkninger til forslagets enkelte punkter

ad 1

Udviklingsmidlerne skal støtte de processer (brugerinvolvering, udformning af ansøgninger, ideforløsning), der er en forudsætning for, at udviklingsprojekter i lokalområder, kommuner og amter kommer i gang.

Projekterne skal sigte på en behovsbestemt forbedret service gennem udvikling af nye metoder i såvel indsatsen som den arbejdsmæssige tilrettelæggelse.

Forebyggende arbejde må måles i processer, der kan bedre trivselen, påvirke forståelse og holdninger, bidrage til metoder og organisationsudvikling, styrke samarbejde på tværs af fagsektorer og andre grænser samt ændre eller justere regelsæt.

Udviklingsmidlerne kan anvendes som direkte tilskud (tidsbegrænset) til initiativtagere, borgere, kommuner og amter, men bør fortrinsvis gives i form af tilbud om konsulentbistand, evaluering og formidling.

ad 2

De private organisationer inden for socialområdet udfører et stort arbejde, som den offentlige sektor kun vanskeligt er i stand til at påtage sig (krisehjælp døgnet rundt, varmestuer, alkoholfri miljøer, hjælp til voldsramte kvinder – for blot at nævne nogle få eksempler).

Private organisationer har hidtil haft vanskeligt ved at opnå andel i forsøgsmidlerne, idet deres arbejde enten falder uden for definitionen på forsøg, eller fordi det kaldes »administration«, der ikke berettiger til støtte.

Forslagsstillerne finder, at de mange pæne ord om private organisationer bør omsættes i handling og øget støtte.

Det offentlige systems medfødte mistænksomhed over for de private hjælpeorganisationer bør nedbrydes gennem en bevidst indsats for at etablere et samarbejde mellem det offentlige og de private organisationer til gavn for de mennesker, som begge parter ønsker at hjælpe.

ad 3

Udviklingsprogrammets forslag nr. 1 om støtte til nye projekter på tværs af faggrænser m.v. må ikke overskygge den kendsgerning, at sådanne projekter allerede findes og fortsat kan støttes.

SSP-samarbejdet udføres i dag alene ved kommunale midler i form af de ansattes tid. Det er meget få steder, der er sat regulær arbejdstid af til f.eks. SSP-samarbejdet.

Også i krisecentre, rådgivningscentre m.v. foregår tværfagligt samarbejde, der kan have brug for konsulentstøtte eller anden hjælp.

ad 4

Forslagsstillerne vil ikke på forhånd lægge sig fast på en bestemt model for udviklingscentret, men vil henvise til mulige forbilleder som »Udviklingscenter for Folkeoplysning og Voksenundervisning« og »Center for Social Udvikling«. Udviklingscentrets opgave er igangsætning, koordinering og formidling. Det er afgørende, at der er en klar adskillelse mellem centret og den bevilgende instans, der f.eks. kan være Socialstyrelsens Forsøgsråd. Evaluering af projekterne bør foregå uafhængigt af udviklingscentret.

ad 5

For at intensivere indsatsen for forebyggelse skal det være muligt at udmelde afgrænsede temaer som ramme for flere samtidige forsøg. Herved vil der blive mulighed for at afprøve, forbedre og videreudvikle arbejdsmetoder og modeller til det sociale arbejde.

Udviklingscentret er med til at definere temaer for og rammer om projekterne. Den konkrete udformning af hvert af projekterne foregår med respekt for det lokale særpræg og de involveredes egne ideer, forudsætninger og muligheder.

De, der deltager, får fordelene ved at blive en del af et forsøgsmiljø, hvor forbindelse til andre giver mulighed for at udveksle og udvikle både ideer og erfaringer.

Hvad der tilbydes, er altså ideforløsning, konsulentbistand undervejs og en sikring af opsamling og formidling af erfaringer.